

DET KONGELIGE
HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENT

Statsråden

Barneombudet
Postboks 8889 Youngstorget
0028 OSLO

Deres ref
20/00434-1

Vår ref
20/1392-176

Dato
27. april 2020

Helsetjenester til barn og unge under Covid-19 pandemien

Takk for brev om tilbudet av helsetjenester til barn og unge under Covid-19 pandemien. Pandemien førte til at barnehager og skoler ble stengt, og at mange av helse- og omsorgstjenestene fikk redusert åpningstid eller ble stengt. Dette gir utfordringer og økt risiko for sårbare og utsatte barn og unge. Det er viktig at helse- og omsorgstjenestene fortsetter sitt arbeid med å ivareta disse gruppene og setter inn nødvendige kompenserende tiltak.

Jeg har bedt Helsedirektoratet om å bidra til å sikre at kommunene ivaretar behovene til sårbare og utsatte barn og unge. Det er særlig viktig at kommunene oppfyller sitt ansvar, blant annet gjennom helsestasjons- og skolehelsetjenesten. Helsedirektoratet har derfor publisert på sine hjemmesider en anbefaling om at kommunene bør opprettholde eller gjenopprette normal aktivitet i svangerskapsomsorgen, helsestasjon, skolehelsetjenesten og helsestasjon for ungdom. Jeg vil også gi en sterk anbefaling til kommunene om blant annet gjennom helsestasjons- og skolehelsetjenesten å ha særlig oppmerksomhet på sårbare barn og familier med særskilte behov, ved å blant annet vurdere økt bruk av oppsøkende virksomhet overfor disse.

Helse- og omsorgsdepartementet har også mottatt bekymringsmeldinger knyttet til barn med behov for sammensatte tjenester som opplever at mange tilbud, som f.eks. aktiviteter, støttekontakt eller avlastning, er stengt eller redusert. Barna og deres pårørende opplever som følge av dette sosial isolasjon. Regjeringen har vært tydelig på at kommunen må ivareta sårbare grupper i denne situasjonen. Det skal løpende vurderes kompensatoriske tiltak for å dempe negative effekter av tiltakene som er iverksatt. Anbefalingen fra Helsedirektoratet er at i faser med kontroll på smitten, skal kommunene opprettholde en så normal drift av tjenestene som mulig. Kommunen må også sikre at pårørende med særlig tyngende omsorgsoppgaver ikke får uforsvarlig store belastninger.

Helsedirektoratet samarbeider med ulike pasient- og brukerorganisasjoner i arbeidet med pandemien. Spesielt tett samarbeid er etablert innen psykisk helse og rus. Direktoratet har ukentlige møter og chat-grupper med bruker- og pårørendeorganisasjoner. Chat-gruppene fungerer som en lavterskel kommunikasjonskanal mellom Helsedirektoratet og bruker- og pårørendeorganisasjonene, og gir direktoratet viktige innspill fra "her-og-nå" situasjonen til spesielt utsatte og sårbare grupper.

Covid-19-situasjonen understreker verdien av og behovet for større bruk av digital kontakt mellom tjenestene og pasient eller bruker. Mange tjenester har tatt i bruk digitale løsninger. Kommunene bør vurdere om helsesykepleier eller annet personell på helsestasjons- og skolehelsetjenesten i større grad kan være tilgjengelig på telefon og digitale media. Nesten alle fastleger er nå tilgjengelig for konsultasjon på telefon eller video. Det gjelder også mange psykologer, men det er potensiale for større tilgjengelighet. Jeg har bedt de regionale helseforetakene om å ta i bruk digital hjemmeoppfølging og nettbasert behandling der det er mulig. Parallelt har jeg gitt Helsedirektoratet, Direktoratet for e-helse og Statens legemiddelverk i oppdrag å bistå helse- og omsorgstjenesten med nødvendig veiledning og tilrettelegging for å hurtig øke bruken av digital hjemmeoppfølging. Å flytte tjenester hjem til pasienten ved hjelp av teknologi er også et sentralt mål i Nasjonal helse- og sykehusplan 2020-2023.

Sykehusene og andre deler av spesialisthelsetjenesten har opprettholdt behandlingstilbud til prioriterte grupper av barn de siste ukene. Samtidig er tjenestene betydelig endret for mange barn og familier. Det kommer færre henvisninger, og mange har fått utsatt polikliniske timer og innleggelse, mens digitale løsninger har bidratt til å holde kapasiteten oppe.

Sykehusene, praktiserende spesialister og rehabiliteringssentre åpner nå for mer normal drift, så langt smittevern hensyn kan ivaretas. I tillegg vil den økte bruken av digital hjemmeoppfølging og nettbasert behandling gjøre det enklere for en del pasienter og pårørende å mestre hverdagen og motta individuelt tilpasset behandling og oppfølging.

Helsedirektoratet har utarbeidet et eget veiledningsbrev til tjenestene om praktisering av regelverk om individuell plan, koordinator og koordinering som følge av midlertidige endringer i helselovgivningen fra 27.03.2020. At retten til å få utarbeidet individuell plan er midlertidig opphørt, betyr ikke at eksisterende planer skal opphøre. Men planarbeidet kan, i likhet med annen aktivitet i tjenestene, prioriteres ned ved behov der det vurderes forsvarlig. Her må det gjøres individuelle vurderinger. Det vektlegges at målet med endringen i lovverket er å gi mulighet for å avlaste tjenestene ved behov. Utgangspunktet er at tjenestene skal drive ordinært så lenge det er mulig kapasitetsmessig. De overordnede føringene om å ivareta de mest sårbare gruppene, slik at de ikke i tillegg til å få et redusert tilbud også mister viktige kontaktpersoner i tjenestene, må ivaretas.

Det er nedsatte en arbeidsgruppe som skal se på arbeidet for sårbare barn og unge ledet av Barne- og familiedirektoratet med medlemmer fra Helsedirektoratet, Undervisningsdirektoratet, FHI, IMDi, POD og Sekretariatet for krisesentre. Gruppen skal blant annet ha dialog med Barneombudt og arbeide for at tilbudet til barn og unge blir best mulig.

Med hilsen

Bent Høie